

Ramar för utgiftsområdena 8 och 10–12

Till finansutskottet

Finansutskottet beslutade den 14 oktober 2010 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över proposition 2010/11:1 Budgetpropositionen för 2011 om den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 2011, finansplan och skattefrågor m.m. samt de motioner som kan komma att väckas med anledning av propositionen i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

De delar av propositionen som utskottet yttrar sig över är regeringens förslag till dels fördelning av statsbudgetens utgifter på utgiftsområdena 8, 10, 11 och 12, dels beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten och av statsbudgetens inkomster i de delar som avser utskottets beredningsområde samt lagförslag 3.1 och 3.3.

Utskottet yttrar sig vidare i motsvarande delar över motionerna Fi230 (S, MP, V) yrkandena 4, 5 och 6 och Fi231 (SD) yrkandena 2 och 3.

Utskottets överväganden

Utgiftsområde 8

Propositionen

När det gäller utgiftsområde 8 föreslår regeringen en utgiftsram på 7 157 miljoner kronor för 2011. I förhållande till de anvisade medlen för 2010 ökar utgifterna 2011 med 232 miljoner kronor. I förhållande till beräkningarna i 2010 års vårproposition ökar utgifterna med 731 miljoner kronor. Ökningen av utgifterna förklaras av att antalet asylsökande förväntas öka mer än tidigare beräknat. Av det skälet föreslår regeringen bl.a. att anslaget 1:1 Migrationsverket ökas med 269 miljoner kronor. Utgifterna för 2012 beräknas till 6 372 miljoner kronor, för 2013 till 5 931 miljoner kronor och för 2014 till 5 780 miljoner kronor.

Motion

Sverigedemokraterna

I motion Fi231 yrkande 3 (SD) föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av ramen för utgiftsområde 8 med ca 3 652 miljoner kronor för 2011. Motionärerna anser att asyl- och anhöriginvandringen bör begränsas kraftigt och att Sverige ska återgå till den assimileringspolitik som gällde fram till mitten av 1970-talet och som innebär att det är invandrarna som ska anpassa sig till det svenska samhället och inte tvärtom. Motionärerna beräknar att asyl- och anhöriginvandringen därmed kan minska med 90 %.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har att ta ställning till dels förslaget till utgiftsram för 2011, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2012, 2013 och 2014. Förslagen framgår av tabellen nedan.

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	S, MP, V	SD
2011	7 157	0	–3 652
2012	6 372	–	–
2013	5 931	–	–
2014	5 780	–	–

Utskottet konstaterar att Sverige fortsätter att vara ett av de länder i Europa som ger flest människor skydd undan våld och förföljelse. Under de senaste tio åren har Sverige enligt Migrationsverkets rapport Migration 2000–2010 (2:2010), med några undantag, varit ett av de fem största mot-

tagarländerna. Det finns inte något som tyder på att antalet asylsökande till Sverige kommer att minska i någon större omfattning de närmaste åren. Det beror på att antalet asylsökande i hög grad speglar situationen i vår omvärld. Första halvåret 2010 sökte 14 056 personer asyl i Sverige. Enligt en prognos från Migrationsverket den 29 oktober 2010 beräknas 31 000 personer söka asyl i Sverige under 2011.

Det finns en bred enighet i riksdagen om att Sverige ska ha en human asylpolitik och vara en fristad för dem som flyr undan förföljelse och förtryck och att särskild hänsyn ska tas till barnets bästa. Detta återspeglas också i den gällande svenska asyllagstiftningen, som i sin tur bygger på de internationella konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige tillträtt och är bundet av. Enligt utskottet kan det därför inte komma i fråga att på det sätt som motionärerna föreslagit begränsa rätten till asyl till och för konventions- och kvotflyktingar och som regel endast medge tidsbegränsade uppehållstillstånd. En sådan ordning skulle bl.a. innebära att s.k. alternativt skyddsbehövande inte längre skulle kunna beviljas asyl. På samma sätt är det enligt utskottets mening otänkbart och inhumant att införa ett krav på att en asylsökande ska styrka sin identitet och nationalitet för att inte omgående avvisas. En sådan ordning skulle riskera att komma i konflikt med våra förpliktelser eftersom den sökande mycket väl kan ha flyktinskäl och därmed en i princip ovillkorlig rätt till skydd.

Även invandringen till Sverige i övrigt fortsätter att öka. Det handlar om anhöriga som vill ansluta sig till någon som är bosatt här och personer som kommer hit för att arbeta och studera. Under 2009 fick enligt Migrationsverkets rapport totalt knappt 100 000 personer, inklusive EU-medborgare, tillstånd. Av dessa avsåg 34 000 anknytningsärenden och 17 200 arbetsmarknadsärenden. Utskottet ser positivt på att så många vill flytta till Sverige för att bo och arbeta här, särskilt mot bakgrund av den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning och många pensionsavgångar de kommande åren. När det gäller anhöriginvandringen är utskottet av den åsikten att det är viktigt att det finns möjligheter till familjeåterförening så att familjer kan hållas samman. Det ligger i sakens natur att när asylinvandringen ökar så ökar också antalet anhöriga som söker uppehållstillstånd i Sverige. Under december 2008 infördes nya regler för arbetskraftsinvandring. Sverige har nu en efterfrågestyrd reglerad invandring av arbetskraft från tredjeland. Den ökade möjligheten till arbetskraftsinvandring, som innebär att arbetsgivarna numera avgör behovet av arbetskraft, kan enligt utskottet bidra till Sveriges utveckling och välbefinnande bl.a. i den meningen att invandrare kan tillföra nya erfarenheter och ny kunskap. Samtidigt innebär en större andel i befolkningen i arbetsför ålder att försörjningsbördan minskar, vilket skapar förutsättningar att upprätthålla den svenska välfärden.

Av SD:s motion framgår det att partiet under den kommande mandatperioden avser att prioritera arbetet med att få till stånd en kraftig begränsning av asyl- och anhöriginvandringen och en återgång till den

assimileringspolitik som gällde fram till mitten av 1970-talet. Partiet räknar med att asyl- och anhöriginvandringen kommer att minska med 90 % om deras förslag genomförs, och därmed minskar också samhällets kostnader. Några beräkningar av utgifterna för 2012–2014 har dock inte presenterats.

När det gäller 2011 har partiet redovisat besparingar på utgiftsområde 8 som uppgår till drygt 3,6 miljarder kronor. Drygt 1,1 miljard kronor avser en neddragning av anslaget 1:1 Migrationsverket och drygt 2,1 miljarder kronor en neddragning av anslaget 1:2 Ersättningar och bostadskostnader. Därtill kommer en minskning av anslaget 1:3 Migrationspolitiska åtgärder med ca 399 miljoner kronor, dvs. närmast en total neddragning av anslaget. Detta anslag används för att finansiera överföring av s.k. kvotflyktingar till Sverige för vidarebosättning här. Kvotflyktingarna tas ut efter rekommendation från UNHCR och bygger på ett ömsesidigt förpliktande avtal mellan Sverige och UNHCR. Vidarebosättningens funktion är att erbjuda skydd till främst flyktingar och andra skyddsbehövande men även ett sätt att dela ansvaret med länder som hyser stora flyktinggrupper. Utskottet anser att det är nödvändigt att Sverige verkar för att fler länder ska bli permanenta vidarebosättningsländer samtidigt som det inte finns något skäl för Sverige att upphöra med denna viktiga hjälpinsats. Utskottet vill också nämna vikten av ett fortsatt utvecklat EU-samarbete inom migrationsområdet.

Bortsett från förslaget att minska anslaget 1:3 framgår det inte vilka av partiets alla förslag som leder fram till de angivna besparingarna redan 2011. Oavsett hur det förhåller sig med det är utskottet av den bestämda uppfattningen att Sverige ska uppfylla sina internationella förpliktelser och därutöver fortsätta att ha en human asylnpolitik och goda möjligheter till familjeåterförening. Med det anförda föreslår utskottet att finansutskottet avstyrker motion Fi231 yrkande 3.

I övrigt anser utskottet att finansutskottet bör tillstyrka regeringens förslag dels till utgiftsram för 2011, dels till preliminär fördelning av utgifterna för 2012, 2013 och 2014.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Propositionen

För utgiftsområde 10 föreslår regeringen en utgiftsram på 93 841 miljoner kronor för 2011. I förhållande till de anvisade medlen för 2010 minskar utgifterna 2011 med 8 138 miljoner kronor. I förhållande till beräkningarna i 2010 års vårproposition minskar utgifterna med 832 miljoner kronor. Minskningen av kostnaderna för utgiftsområdet förklaras bl.a. med att sjukfrånvaron har minskat, att antalet personer med sjuk- och aktivitetser-

sättning har minskat och minskade kostnader för arbetsskadeersättningar. Utgifterna för 2012 beräknas till 90 039 miljoner, för 2013 till 86 852 miljoner och för 2014 till 84 730 miljoner kronor.

Försäkringskassan har trots effektiviseringsarbete på myndigheten inte nått fram med att anpassa kostnaderna till tilldelade medel. Försäkringskassan har därför tilldelats extra medel om 400 miljoner kronor för 2011, likaså för 2012. Dessa medel tillförs i syfte att ge Försäkringskassan förutsättningar att anpassa sig till en långsiktigt lägre anslagsnivå i enlighet med den nivå som beräknats för 2013.

Motioner

Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet

I motion Fi230 (S, MP, V) yrkande 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för utgiftsområde 10 med 2 500 miljoner kronor för 2011. Motionärerna anser att de nuvarande sjukförsäkringsreglerna inte är värdiga ett välfärdsland som Sverige. Otaliga fall av inhuman och omänsklig behandling i form av utförsäkring av allvarligt sjuka människor har visat på en reform som fullständigt löpt amok. Motionärerna vill att rehabiliteringskedjans tidsgränser ska ersättas av individuella handlingsplaner och att ”stupstocken” (utförsäkringen) ska avskaffas. Den som har utförsäkrats på grund av regeringens regeländringar och som behöver det ska återförsäkras. Sjukförsäkringen ska vidare ge verklig inkomsttrygghet. Taket i sjukförsäkringen ska därför höjas till 8 prisbasbelopp 2011 och 8,5 prisbasbelopp 2012. Denna reform kostar 1,4 miljarder kronor 2011. På sikt bör taket i sjukförsäkringen höjas till 10 prisbasbelopp, så att de allra flesta får ut 80 % av sin tidigare inkomst.

Motionärerna vill även investera mera i rehabilitering. För 2011 bör 800 miljoner kronor investeras i rehabilitering och försörjning av utförsäkrade. Till följd av förslaget om förbättringar i a-kassan tillkommer också 300 miljoner kronor i kostnad på utgiftsområde 10.

Sverigedemokraterna

I motion Fi231 (SD) yrkande 3 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för utgiftsområde 10 med 600 miljoner kronor för 2011. Motionärerna framför bl.a. följande. Reformeringen av det gamla sjukförsäkringssystemet var nödvändig. Samtidigt som ansträngningarna att få sjukskrivna och förtidspensionerade att helt eller delvis återgå till arbete intensifieras är det emellertid av yttersta vikt att respekt och hänsyn visas gentemot de människor som är så svårt sjuka att de är permanent arbetsoförmögna. Tyvärr har regeringen misslyckats med detta. Det är uppenbart att rättssäkerheten för den enskilde måste stärkas i samband med prövningen gentemot sjukförsäkringssystemet. Det bör där-

för bli obligatoriskt för Försäkringskassans läkare att träffa och undersöka personen innan man överprövar ett utlåtande från den sökandes behandlande läkare.

Försäkringskassan bör ges 200 miljoner kronor utöver anslaget för 2011 i syfte att ge Försäkringskassan möjlighet att göra bättre bedömningar vad gäller sjuka.

Taket för sjukpenningen bör höjas från 486 kr till 643 kr för att på detta sätt säkerställa att fler personer vid sjukdom får ut 80 % av sin sjukpenninggrundande inkomst.

Samtidigt behöver även rättssäkerheten inom systemet öka, och därför måste kampen mot bidragsfusk intensifieras genom utökning av kontroller och en skärpning av påföljden för avslöjade bedragare.

Vid sidan av de nu nämnda förändringarna bör en mer långsiktig utvärdering av det nya systemets effekter avvaktas innan förslag kan väckas om nya, mer djupgående reformer på området.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har att ta ställning till dels förslag till utgiftsram för 2011, dels förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2012, 2013 och 2014. Förslagen framgår av tabellen nedan.

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	S, MP, V	SD
2011	93 841	+2 500	+ 600
2012	90 039	–	–
2013	86 852	–	–
2014	84 730	–	–

En av de viktigaste frågorna för regeringen när den tillträdde i oktober 2006 var att minska det omfattande utanförskapet från arbetsmarknaden som till stor del bestod av sjukfrånvaro och drabbade inte minst unga och kvinnor. Starkt bidragande till denna utveckling var en passiv sjukskrivningsprocess. För att bryta denna utveckling har en sjukförsäkringsreform genomförts, vilken syftar till återgång i arbete. Sjukförsäkringsreformen består av en rad olika åtgärder som sammantaget syftar till att åstadkomma en sjukfrånvaro som ligger på en långsiktigt stabil och låg nivå. Den nya sjukskrivningsprocessen innebär att det införts tidsgränser för prövningen av arbetsförmågan, den s.k. rehabiliteringskedjan. Den innebär också att det har införts tidsgränser för hur länge det är möjligt att uppbära ersättning från sjukförsäkringen. Den grundläggande linjen under mandatperioden har således varit att stärka arbetslinjen. Med denna utgångspunkt har åtgärder vidtagits för att förkorta sjukskrivningstiderna och genom tidiga och aktiva insatser stödja återgång i arbete.

Sjukförsäkringsreformen har gett resultat. Sjukskrivningsprocessen har blivit mer aktiv. Färre individer blir sjukskrivna, och sjukperioderna har blivit kortare. Sammantaget har den minskade ohälsan lett till en kraftig

minskning av utanförskapet. Sjukförsäkringsreformen har uppmärksammat av OECD, som bl.a. konstaterar att reformen innebär stora steg i rätt riktning och att Sverige lyckats bryta den negativa trenden med omfattande utanförskap på grund av hög sjukfrånvaro. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att den nuvarande inriktningen bör gälla även fortsättningsvis. Det är emellertid, som regeringen också framhåller, viktigt att säkerställa att avsikterna med reformen upprätthålls, exempelvis att den som är svårt sjuk och inte kan arbeta ska kunna få ersättning, samtidigt som reformen ska öka drivkrafterna för och stödet till dem som kan komma tillbaka i arbete. Stora förändringar kan likt sjukförsäkringsreformen emellertid leda till att enskilda drabbas av orimliga och icke avsedda konsekvenser. Regeringen har uttryckt sin avsikt att följa utvecklingen i detta avseende och i närtid se över om regelverken och deras tillämpning har fått icke avsedda konsekvenser för enskilda individer. Utskottet, som välkomnar och betonar vikten av regeringens ovan nämnda intentioner, konstaterar att Riksrevisionen har granskat införandet av de nya bestämmelserna om en förändrad sjukskrivningsprocess. Resultatet av granskningen redovisas i rapporten *En förändrad sjukskrivningsprocess* (RiR 2010:9). Av redovisningen framgår att den nya sjukskrivningsprocessen gett både negativa och positiva effekter. Granskningen visar att införandet av de nya reglerna inom sjukförsäkringen har fungerat mindre väl. Bland annat har Försäkringskassans handläggare haft svårt att tillämpa de nya reglerna på grund av en alltför kort förberedelsestid och ett komplicerat regelverk. Samtidigt visar granskningen även på vissa positiva iakttagelser, som att den nya rehabiliteringskedjan har ökat förutsägbarheten i sjukförsäkringen och gett en mer aktiv sjukskrivningsprocess med tidiga insatser.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har i sina respektive regleringsbrev för 2010 fått uppdraget att tillsammans kartlägga hur de personer som uppnår maximal tid i sjukförsäkringen försörjer sig tiden efter det att de lämnat sjukförsäkringen. Enligt Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans återrapportering nådde 17 843 personer maximal tid i sjukförsäkringen vid årsskiftet. Nära en femtedel stannade emellertid i sjukförsäkringen då de beviljades sjuk- eller aktivitetsersättning eller någon form av sjukpenning. Övriga 14 280 personer lämnade sjukförsäkringen, och nära 90 % av dem hade skrivit in sig hos Arbetsförmedlingen fram till den 31 augusti 2010. Av de 12 568 personer som skrev in sig hos Arbetsförmedlingen är det drygt hälften som inte återvänt till sjukförsäkringen. Av dessa som inte återvänt till sjukförsäkringen deltar drygt 50 % i ett program med aktivitetsstöd och 23 % i någon form av arbete. Sammanlagt 55 % av de 17 843 personer som utförsäkrades vid årsskiftet blev kvar i eller återvände till sjukförsäkringen.

Utskottet konstaterar att en rad åtgärder vidtagits under föregående riksdagsår i syfte att bl.a. förbättra villkoren i sjukförsäkringssystemet (prop. 2009/10:45, bet. 2009/10:SfU10, bet. 2009/10:SfU13 och prop. 2009/10:

120, bet. 2009/10:SfU15). Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att inriktningen av sjukförsäkringsreformen ska ligga fast. Därmed påverkas inte den ram för utgiftsområdet som regeringen föreslagit

Inkomsttaket i sjukförsäkringen är fastställt till 7,5 prisbasbelopp. Utskottet anser inte att det i nuläget är aktuellt med en höjning av inkomsttaket. Utskottet, som välkomnar att regeringen tillsatt en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över de allmänna försäkringarna vid sjukdom och arbetslöshet (dir. 2010:48, S 2010:04), anser vidare att kommitténs arbete ska avvaktas. Kommittén ska överväga förändringar som kan leda till mer hållbara sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar. De förändringar som kan bli aktuella ska även bidra till långsiktigt ökad sysselsättning och därmed hållbara finanser. Kommitténs arbete ska slutredovisas senast den 15 maj 2013.

Av Socialförsäkringsutredningens betänkande (SOU 2006:86) framgår att rehabiliteringen av personer med ersättning från sjukförsäkringen har fungerat dåligt. Emellertid har en stor del av regeringens satsningar, t.ex. införandet av en reformerad sjukskrivningsprocess, just syftet att motverka alltför långa sjukskrivningar och få till stånd tidiga och aktiva insatser (bet. 2009/10:SfU1 s. 39). Regeringen har även för 2011 avsatt bl.a. 1,6 miljarder kronor till företagshälsovården och rehabiliteringsgarantin för att den inledda utvecklingen av företagshälsovården ska fortsätta och för att genom rehabiliteringsgarantin stärka den enskildes ställning i sjukskrivningsprocessen. Utskottet ser inte skäl att avsätta ytterligare medel för rehabilitering.

Riksdagen har på förslag i betänkande 2009/10:SfU7 *Försäkringskassans underlag för beslut om sjukpenning* gjort ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av Försäkringskassans hantering av underlag inför beslut om sjukpenning. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att öka kvaliteten i de medicinska underlagen och därigenom stärka rättssäkerheten (s. 34 f.). För att uppnå kortare och mer enhetliga sjukskrivningstider har Socialstyrelsen i samverkan med Försäkringskassan på regeringens uppdrag utarbetat ett försäkringsmedicinskt beslutsstöd, som ger läkare och Försäkringskassan vägledning om sjukskrivning vid olika diagnoser. Utskottet konstaterar att Försäkringskassan tilldelats 400 miljoner kronor extra för 2011 och för 2012. Utskottet ser inte skäl att höja anslaget ytterligare.

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifter-
nas storlek. Utskottet noterar att det inte finns några motförslag till regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2012–2014. Utskottet föreslår därför att finansutskottet tillstyrker dels den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2011, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2012–2014. Därmed bör finansutskottet avstyrka motion Fi230 yrkande 5 och Fi231 yrkande 3.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Propositionen

Utgiftsområde 11 delas in i två områden: dels Ersättning vid ålderdom där garantipension, bostadstillägg till pensionärer (BTP) och åldreförsörjningsstöd (ÅFS) ingår, dels Ersättning vid dödsfall som omfattar efterlevandepension till vuxna, dvs. omställningspension, änkepension, särskild efterlevandepension och garantipension till dessa förmåner. Även Pensionsmyndigheten, som inrättades den 1 januari 2010, ingår i utgiftsområdet.

I propositionen föreslås en utgiftsram på 40 624 miljoner kronor för budgetåret 2011. I förhållande till de anvisade medlen för 2010 minskar utgifterna 2011 med 1 017 miljoner kronor. I förhållande till beräkningarna i 2010 års vårproposition minskar utgifterna med 380 miljoner kronor. Att utgifterna minskat beror enligt regeringen framför allt på att behovet av garantipension minskar i takt med att antalet personer med inkomstrelaterad pension ökar och att den genomsnittliga nivån för inkomstrelaterad pension stiger. Den preliminära fördelningen av utgifterna för 2012, 2013 och 2014 beräknas till 39 743, 38 516 och 37 565 miljoner kronor.

Pensionsmyndigheten finansieras dels av anslag på statsbudgeten, dels av Allmänna Pensionsfonderna (AP-fonderna) och dels av premiepensionssystemet. De två senare ingår i Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

Av propositionen framgår bl.a. att en omfördelning av finansieringen av Pensionsmyndighetens kostnader är nödvändig. Regeringen föreslår därför att anslaget 2:1 Pensionsmyndigheten tillförs 130 miljoner kronor för 2011. Anslaget tillförs vidare 44 miljoner kronor för att täcka engångskostnader i samband med myndighetens bildande och för hantering av ärendebalanser inom bostadstillägg till pensionärer (BTP) och utlandsärenden. Anslaget minskas med 100 000 kr till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Motion

Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet

I motion Fi230 (S, MP, V) yrkande 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2011 med 263 miljoner kronor. För att skapa bättre ekonomisk trygghet för dem med små marginaler föreslår motionärerna en höjning av kompensationsnivån inom bostadstillägget till pensionärer till 94,4 % för 2011.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har att ta ställning till dels förslag till utgiftsram för 2011, dels förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2012, 2013 och 2014. Förslagen framgår av tabellen nedan.

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	S, MP, V	SD
2011	40 624	+263	0
2012	39 743	–	–
2013	38 516	–	–
2014	37 565	–	–

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag om dels ramen för utgiftsområdet för 2011, dels preliminär fördelning av utgifterna för 2012, 2013 och 2014. Därmed bör finansutskottet avstyrka motion Fi230 yrkande 5.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Propositionen

Under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn finns tre typer av förmåner:

- *Generella bidrag*: allmänna barnbidrag och bidrag till kostnader för internationella adoptioner.
- *Försäkring*: föräldraförsäkring, barnpension och efterlevandestöd till barn och pensionsrätt för barnår.
- *Behovsprövade bidrag*: bostadsbidrag, underhållsstöd och vårdbidrag för funktionshindrade barn.

Målet för utgiftsområdet är att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till förbättrade förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer.

I propositionen föreslås en utgiftsram på 73 092 miljoner kronor för 2011. I förhållande till de anvisade medlen för 2010 ökar utgifterna 2011 med 2 354 miljoner kronor och i förhållande till beräkningarna i 2010 års vårproposition med 1 126 miljoner kronor. Den preliminära fördelningen av utgifterna för 2012, 2013 och 2014 beräknas till 75 686, 77 510 och 79 599 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att ett nytt mål ska gälla för utgiftsområde 12 som på ett tydligare sätt betonar regeringens vilja att familjepolitiken ska stärka föräldrars makt över sin livssituation och öka familjernas valfrihet.

Vidare föreslår regeringen att föräldrar fr.o.m. den 1 januari 2011 ska ha rätt till ledighet med tillfällig föräldrapenning när ett av deras barn under 18 år har avlidit. Regeringen föreslår även viss ändring av reglerna för tillfällig föräldrapenning till en arbetslös under de första 14 dagarna.

Regeringen aviserar bl.a. följande förändringar inom utgiftsområdet under mandatperioden:

- Föräldrar ska kunna vara föräldralediga samtidigt med föräldrapenning i 30 dagar under barnets första levnadsår. De nuvarande tio s.k. pappadagarna ska dock kvarstå.
- Det särskilda bidraget för barn inom ramen för bostadsbidraget ska höjas.
- Jämställdhetsbonusen ska förenklas och förtydligas och kopplas direkt till uttaget av föräldrapenning.
- Vårnadsbidraget ska göras mer flexibelt genom att karenstiden förkortas från fyra till tre månader när den enskilde själv sagt upp vårnadsbidraget.

Motionerna

Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet

I motion Fi230 yrkande 5 (S, MP, V) föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2011 med 500 miljoner kronor. För att förbättra för barnfamiljerna med de minsta marginalerna och öka jämställdheten i uttaget vill motionärerna höja taket i den tillfälliga föräldrapenningen med 100 miljoner kronor, höja underhållsstödet med 200 miljoner kronor och höja bostadsbidraget för ensamstående föräldrar med 200 miljoner kronor. Vidare anser motionärerna att vårnadsbidraget ska slopas.

Sverigedemokraterna

I motion Fi231 yrkande 3 (SD) föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2011 med 887,9 miljoner kronor. Motionärerna föreslår en gradvis höjning av nivån på föräldrapenningen upp till 90 % av den sjukpenninggrundande inkomsten och en höjning av taket på den tillfälliga föräldraförsäkringen och havandeskapspenningen och att regleringen av vilken av föräldrarna som ska vara hemma med barnet avskaffas tillsammans med jämställdhetsbonusen. Vidare anser motionärerna att de föräldrar som helst vill ordna omsorgen om sina barn på egen hand ska ha möjlighet till detta. Nivån på vårnadsbidraget ska därför höjas när det ekonomiska utrymmet tillåter det. Motionärerna anser även att bostadsbidraget för ensamstående föräldrar ska höjas och att underhållsstödet ska höjas med 125 kr/månad. Genom minskad invandring minskar barnbidragskostnaderna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har att ta ställning till såväl förslag till utgiftsram för budgetåret 2011 som förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2012, 2013 och 2014. Förslagen redovisas i tabellen nedan.

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	S, MP, V	SD
2011	73 092	+500	+ 887,9
2012	75 686	–	–
2013	77 510	–	–
2014	79 599	–	–

Utskottet ställer sig bakom regeringens politiska inriktning inom den ekonomiska familjepolitiken som således bl.a. handlar om att familjepolitiken ska stärka föräldrars makt över sin livssituation och öka familjernas valfrihet. Inriktningen innefattar att skapa tid för både familjeliv och yrkesliv på lika villkor för både män och kvinnor, och att ge alla barn ekonomisk och social trygghet och förutsättningar för en god relation till båda sina föräldrar. Utskottet noterar att Parlamentariska socialförsäkringsutredningen (dir. 2010:48) ska utreda och föreslå nya regler för det inkomstunderlag som ska användas för beräkning av olika dagersättningar inom socialförsäkringen. Vidare noterar utskottet att regeringen har aviserat att det särskilda bidraget för barn inom ramen för bostadsbidraget ska höjas, vilket innebär en ekonomisk förstärkning för de föräldrar med barn som har de minsta ekonomiska marginalerna.

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek. Utskottet föreslår därför att finansutskottet tillstyrker den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2011. Det kan konstateras att det inte finns några motförslag till regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2012–2014. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om detta. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna Fi230 yrkande 5 och Fi231 yrkande 3 i berörda delar.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Propositionen

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten omfattar fördelningssystemet (inkomstpension och tilläggspension) och premiepensionssystemet (premiepension).

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2011. Enligt regeringen uppgår det beräknade beloppet till 222 223 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	S, MP, V	SD
2011	222 223	0	–

Utskottet har inget att invända mot regeringens förslag till beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2011.

Statsbudgetens inkomster

Allmänt

Socialavgifterna utgörs enligt socialavgiftslagen (2000:980) av arbetsgivaravgifter och egenavgifter och tas ut för att finansiera systemen för social trygghet. Dessutom tas allmän pensionsavgift och statlig ålderspensionsavgift ut för att finansiera den inkomstgrundade ålderspensionen.

Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare och andra personer på ersättning främst i form av löner, arvoden och andra skattepliktiga förmåner. Avgiftsunderlaget består av summan av de avgiftspliktiga ersättningar som har lämnats under en kalendermånad. Arbetsgivaravgifterna uppgår till 25,39 % av avgiftsunderlaget, varvid sjukförsäkringsavgiften utgör 5,95 %, efterlevandepensionsavgiften 1,70 %, arbetsmarknadsavgiften 4,65 % och ålderspensionsavgiften 10,21 %.

Egenavgifter betalas av fysiska personer i första hand på överskott av näringsverksamhet i vilken den som har inkomsten har arbetat i inte oväsentlig omfattning. Egenavgifterna uppgår till 22,94 % av avgiftsunderlaget, varvid sjukförsäkringsavgiften utgör 6,04 %, efterlevandepensionsavgiften 1,70 %, arbetsmarknadsavgiften 2,11 % och ålderspensionsavgiften 10,21 %.

Arbetsgivare och egenföretagare ska också enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift betala allmän löneavgift med 6,03 % av avgiftsunderlaget.

När det gäller personer som vid årets ingång fyllt 65 år ska endast arbetsgivar- och egenavgifter i form av ålderspensionsavgift betalas. Någon allmän löneavgift tas inte ut på ersättningar till denna grupp. Inte heller tas avgifter ut på inkomster till personer som är födda 1937 eller tidigare.

För företagandet i stödområde A finns en regional stimulans, som är utformad så att den ryms inom ramen för det s.k. försumbara stödet enligt EU-regler. Företag inom bl.a. sektorerna fiske, jordbruk och transport är därmed uteslagna. Stimulansen lämnas genom avdrag på 10 % vid beräkningen av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Avdraget avseende arbetsgivaravgifter är maximerat till 7 100 kr per månad och avseende egenavgifter till 18 000 kr per år.

Den 1 juli 2007 sänktes det samlade uttaget av arbetsgivar- och egenavgifter liksom den allmänna löneavgiften för personer som fyllt 18 men inte 25 år. Nedsättningen innebär att avgifterna, med undantag för ålderspen-

sionsavgiften, halverades. Den 1 januari 2009 utvidgades åldersgruppen till att omfatta alla som vid årets ingång inte fyllt 26 år samtidigt som avgifterna sänktes ytterligare. De nya lägre avgifterna omfattar numera hela ålderspensionsavgiften men endast en fjärdedel av de övriga avgifterna.

Allmän pensionsavgift utgör 7 % av avgiftsunderlaget och betalas av den som har inkomst av anställning eller annat förvärvsarbete (betalas dock inte av den som är född 1937 eller tidigare). Avgiften finansierar inkomstpension och tilläggspension och är avdragsgill vid taxeringen.

Vid beräkningen av egenavgifter för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag kan avdrag göras med 5 % av avgiftsunderlaget för inkomst av aktiv näringsverksamhet, dock högst med 10 000 kr per år. Som förutsättning för avdraget gäller att avgiftsunderlaget överstiger 40 000 kr och att den avgiftsskyldige vid årets ingång har fyllt 26 men inte 65 år samt att avdraget uppfyller villkoren enligt kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2010 och tillämpas på inkomster som uppbärs efter den 31 december 2009.

Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna fick före 2007 ett generellt avdrag med 5 % av underlaget göras för varje månad. Inkomståret 2006 uppgick avdraget för arbetsgivare till högst 3 090 kr per månad. För egenföretagare var avdraget maximerat till 9 000 kr per år. Från och med 2008 har det generella avdraget helt upphört att gälla.

Propositionen

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2011. Inkomsten till statsbudgeten av socialavgifter och löneskatter men efter avdrag för bl.a. nedsättningar av socialavgifter beräknas uppgå till 411 miljarder kronor.

Som en följd av att utgiftsnivåerna har ändrats föreslår regeringen att sjukförsäkringsavgiften för arbetsgivare sänks till 5,02 % av avgiftsunderlaget och för egenföretagare till 5,11 %, att efterlevandepensionsavgiften i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna sänks till 1,17 % och att arbetsmarknadsavgiften i arbetsgivaravgifterna sänks till 2,91 % av avgiftsunderlaget och i egenavgifterna till 0,37 %. Eftersom justeringen av avgifterna ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag föreslår regeringen en höjning av den allmänna löneavgiften till 9,23 %.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

Motionerna

I motion Fi230 (S, MP, V) begärs i yrkande 4 att riksdagen godkänner de rödgrönas beräkning av statsbudgetens inkomster för 2011. Motionärerna anser att nedsättningen av socialavgifter för unga ska avskaffas och förordar i stället att hela arbetsgivaravgiften tas bort för den som anställer en ung arbetslös. Motsvarande subvention kan ges för den som ger en ung

person en praktik- eller traineeplats. Vidare föreslås att en generell nedsättning av arbetsgivaravgifter för småföretagare motsvarande drygt 15 000 kr införs.

I motion Fi231 (SD) begärs i yrkande 2 att riksdagen godkänner Sverigedemokraternas beräkning av statsbudgetens inkomster för 2011. Motionärerna anser att halva nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för ungdomar ska slopas och att socialavgifterna ska höjas generellt med 1 procentenhet. I stället ska arbetsgivaravgifter för lärlingar mellan 18 och 24 år slopas och 19,5 miljarder kronor läggas på att göra det billigare att anställa de tio första anställda.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid åtskilliga tillfällen framhållit vikten av att det finns ett samband mellan socialförsäkringsförmåner och socialavgifter liksom att avgifter i möjligaste mån bör betalas för eller av den som omfattas av socialförsäkringssystemet. Regeringens förslag om förändrade nivåer i socialavgifterna ligger i linje med detta. Utskottet tillstyrker förslaget.

När det gäller ung arbetskraft sänktes avgiftsuttaget ytterligare så sent som den 1 januari 2009 för att underlätta för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Samtidigt infördes en generell nedsättning av socialavgifterna med 1 procentenhet. Vidare minskades egenavgifterna inom vissa ramar för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag med 5 procentenheter med verkan på inkomster fr.o.m. den 1 januari 2010. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom några andra förändringar i avgiftsuttagen än som redovisats ovan.

Med det anförda anser utskottet att regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster när det gäller socialavgifterna för 2011 bör tillstyrkas. Finansutskottet bör därmed avstyrka motionerna Fi230 yrkande 4 och Fi231 yrkande 2 i berörda delar.

Stockholm den 16 november 2010

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (M), Tomas Eneroth (S), Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M), Eva-Lena Jansson (S), Finn Bengtsson (M), Kurt Kvarnström (S), Ulf Nilsson (FP), Shadiye Heydari (S), Solveig Zander (C), Jasenko Omanovic (S), Saila Quicklund (M), Gunvor G Ericson (MP), Emma Henriksson (KD), Erik Almqvist (SD), Wiwi-Anne Johansson (V) och Annelie Karlsson (S).

Avvikande meningar

1. Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna, Vänsterpartiet (S, MP, V)

Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S), Gunvor G Ericson (MP), Wiwi-Anne Johansson (V) och Annelie Karlsson (S) anför:

Utgiftsområde 10

De nuvarande sjukförsäkringsreglerna är inte värdiga ett välfärdsland som Sverige. Otaliga fall av inhuman och omänsklig behandling i form av utförsäkring av allvarligt sjuka människor har visat på en reform som löpt amok. Påståenden om att utförsäkringen skapar fler arbeten har framförts, men statistik från Försäkringskassan visar att så inte är fallet.

Vi föreslår att en förutsägbar och modern sjukförsäkring skapas. I denna ska stelbenta tidsgränser ersättas med individuella rehabiliteringsplaner. Utförsäkringarna genom den s.k. stupstocken ska avskaffas. Den som har utförsäkrats på grund av bestämmelserna i den nuvarande sjukförsäkringsreformen ska återförsäkras, om så behövs. Vidare ska sjukförsäkringen ge verklig inkomstrygghet. Taket i sjukförsäkringen ska höjas i två steg till 8 prisbasbelopp 2011 och till 8,5 prisbasbelopp 2012. På sikt ska taket höjas till 10 prisbasbelopp, för att möjliggöra att de flesta får ut 80 % av sin tidigare inkomst i sjukpenning. Vidare bör mer investeras i rehabilitering.

Givet att det statsfinansiella läget så tillåter vill vi under mandatperioden också höja bostadstillägget till förtidspensionärer till 94,4 %.

Mot bakgrund av det nu anförda och i enlighet med motion Fi230 yrkande 5 föreslår vi – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2011 med 2 500 miljoner kronor.

Utgiftsområde 11

För att skapa bättre ekonomisk trygghet för dem med små marginaler vill vi förbättra bostadstillägget för pensionärer. Vi föreslår därför en höjning av ersättningsnivån i bostadstillägget till pensionärer till 94,4 %.

I enlighet med motion Fi230 yrkande 5 föreslår vi – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2011 med 263 miljoner kronor.

Utgiftsområde 12

För att förbättra för barnfamiljerna med de minsta marginalerna och öka jämställdheten i uttaget vill vi höja taket i den tillfälliga föräldrapenningen för 100 miljoner kronor, höja underhållsstödet för 200 miljoner kronor och höja bostadsbidraget för ensamstående föräldrar för 200 miljoner kronor. Vidare anser vi att vårdnadsbidraget ska slopas.

I enlighet med motion Fi230 yrkande 5 föreslår vi – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2011 med 500 miljoner kronor.

Statsbudgetens inkomster

Vi anser att nedsättningen av socialavgifter för unga ska avskaffas. I stället ska ingen arbetsgivaravgift betalas av den som anställer en ung arbetslös. Motsvarande ska gälla för en ung person som får en praktik- eller traineeplats. Vidare föreslår vi att det införs en generell nedsättning av arbetsgivaravgifter för småföretagare motsvarande drygt 15 000 kr.

Vi föreslår därmed att finansutskottet tillstyrker motion Fi230 yrkande 4.

2. Sverigedemokraterna (SD)

Erik Almqvist (SD) anför:

Utgiftsområde 8

Den hittillsvarande ansvarslösa invandringspolitiken måste ersättas med en ansvarsfull, human och samhällsvårdande invandringspolitik, som består av en kombination av en restriktiv invandringspolitik, en utökad flyktinghjälp i krisområdenas närhet och ett stärkande av den svenska kulturen samt en öppen svenskhet med krav på invandrares anpassning och assimilering till det svenska samhället.

Asyl bör endast beviljas personer av två kategorier, nämligen dem som uppfyller kriterierna i FN:s flyktingkonvention (Genèvekonventionen) och ett mindre antal kvotflyktingar som erbjuds asyl enligt avtal med UNHCR. Vidare ska alla uppehållstillstånd som beviljas nytillkomna utlänningar vara tillfälliga. I övrigt bör asylsökande vid ankomsten noggrant informeras om svenska lagar och samhällsregler. Den som trots detta begår någon form av kriminell handling under handläggningstiden ska utvisas utan vidare prövning av ansökan. När det gäller ID-handlingar anser vi att den asylsökande ska uppvisa handlingar som styrker identitet och nationalitet. Den som inte följer dessa anvisningar ska inte få sitt ärende prövat utan avvisas genast till det land han eller hon senast kom ifrån. Dessa och andra regelskärpningar som redovisas i motion Fi231 medför en minskning av asylinvandringen med ca 90 % och därmed en kraftig minskning av samhällets kostnader.

När det gäller anhöriginvandringen konstaterar vi att Sverige, vid en internationell jämförelse, har mycket generösa regler. Vi anser att anhöriginvandringen bör bygga på bl.a. följande regler. För att äkta makar och därmed jämställda personer ska få uppehållstillstånd ska bägge parter vara över 24 år och äktenskapet får inte ha ingåtts under tvång. Vidare ska den härboende personen påta sig fullt försörjningsansvar för den anhörige under en femårsperiod och dessutom betala en engångssumma på ett prisbasbelopp, som ett bidrag till statens utgifter för svenskundervisning och övriga anpassningskostnader. Dessutom ska parets samlade anknytning till Sverige vara större än till något annat land. Detta gäller dock inte om den härboende personen är svensk medborgare eller har varit boende i landet i minst 25 år. Slutligen ska bägge parter underteckna en anpassningsförklaring där man förbinder sig att delta i det svenska samhällslivet efter bästa förmåga och att följa svenska lagar och regler. Dessa och andra regelskärpningar som redovisas i motion Fi231 kommer att minska anhöriginvandringen med ca 90 %.

I en situation präglad av massarbetslöshet och utanförskap motsätter vi oss den närmast oreglerade arbetskraftsinvandring från hela världen som nyligen införts. För att möta arbetsmarknadens behov vill vi i första hand satsa på matchning och kompetensutveckling av arbetslösa svenska medborgare. Rekrytering av särskild spjutspetskompetens som inte är möjlig att finna inom landets gränser bör kunna ske ifrån övriga västländer. I en eventuell framtida situation av allmän och långvarig brist på arbetskraft bör ett gästarbetarsystem införas baserat på tillfälliga arbetstillstånd.

Mot bakgrund av det nu anförda och i enlighet med motion Fi231 yrkande 3 föreslår jag – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av utgiftsramen för 2011 med ca 3 652 miljoner kronor.

Utgiftsområde 10

Den reformering av det gamla sjukförsäkringssystemet som genomfördes var nödvändig. Samtidigt som ansträngningarna att få sjukskrivna och förtidspensionerade att helt eller delvis återgå i arbete intensifieras är det emellertid av yttersta vikt att respekt och hänsyn visas gentemot de människor som är så svårt sjuka att de är permanent arbetsoförmögna. Regeringens politik har misslyckats i detta hänseende.

Det är uppenbart att rättssäkerheten för den enskilde måste stärkas i samband med prövningen gentemot sjukförsäkringssystemet. Sverigedemokraterna vill därför göra det obligatoriskt för Försäkringskassans läkare att träffa och undersöka berörda personer före det att ett utlåtande från den behandlande läkaren överprövas. Försäkringskassan bör tilldelas extra medel för att möjliggöra bättre bedömningar vad gäller sjuka. Vidare bör kampen mot bidragsfusk intensifieras genom en utökning av antalet kontroller och en skärpning av påföljden för avslöjade bedragare.

Taket i sjukförsäkringen bör höjas så att fler vid sjukdom får ut 80 % av sin sjukpenninggrundande inkomst.

Mot bakgrund av det ovan anförda och i enlighet med motion Fi231 yrkande 3 föreslår jag – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2011 med 600 miljoner kronor.

Utgiftsområde 12

Föräldrapenningen bör gradvis höjas upp till 90 % av den sjukpenninggrundande inkomsten och taket på den tillfälliga föräldrapenningen och havandeskapspenningen höjas. Regleringen av vilken av föräldrarna som ska vara hemma med barnet ska avskaffas tillsammans med jämställdhetsbonusen. De föräldrar som helst vill ordna omsorgen om sina barn på egen hand ska ha möjlighet till detta. Nivån på vårdnadsbidraget ska därför höjas när det ekonomiska utrymmet tillåter det. Vidare ska bostadsbidraget för ensamstående föräldrar höjas och underhållsstödet höjas med 125 kr/månad. Genom minskad invandring minskar barnbidragskostnaderna.

Mot bakgrund av det anförda och i enlighet med motion Fi231 yrkande 3 föreslår jag – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för budgetåret 2011 med 887,9 miljoner kronor.

Statsbudgetens inkomster

Halva nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för ungdomar ska slopas och socialavgifterna höjas generellt med 1 procentenhet. I stället ska inga arbetsgivaravgifter betalas för lärlingar mellan 18 och 24 år och 19,5 miljarder kronor läggas på att göra det billigare att anställa de tio första anställda.

Jag föreslår därmed att finansutskottet tillstyrker motion Fi231 yrkande 2.